

ETT LANDS ANDLIGA INFRASTRUKTUR BYGGS UPP AV KULTUREN!

*Kulturdebatt med kulturministern på Stockholms Stadsteater den 17 september 2007
Inledningsanförande av Jacob Hirdwall*

JAG HAR BLIVIT OMBEDD att inledningsvis svara på två frågor, frågorna lyder:

Hur garanterar man konstutövarnas oberoende och frihet, kan man det?

Och: Är kommersialiseringen av kulturen alltid av ondo?

Dessa båda frågor är onekligen släkt och måste besvaras tillsammans. Ja - kommersialiseringen av kulturen är alltid av ondo om man med kultur menar konst. Om konst kommersialiseras upphör den att vara konst! Konst är en upplevelse, inte en vara som kan köpas och säljas. Kultur kan även betyda underhållning och underhållning är en mer passiv form av upplevelse, där kan man tänka sig sponsring från företag av någon form, men det är - har det visat sig - inte företagen så intresserade av: den vill hellre köpa konstnärlig cred, fast det går ju inte.

Staten bör kulturpolitiskt anamma en sorts mecenat-hållning: man betalar för att man anser sig ha råd att hålla sig med en "konstnär i huset". Men man ska inte försöka kontrollera konstnärernas uttryck. Man ska inte betala för att få en "motprestation". Ibland levererar konstutövarna något som vi som enskilda individer gillar, ibland blir vi bara irriterade, men vi bör som samhälle fortsätta stödja konstnären för att vi inser att vi behöver konstnären. Regissören Anders Paulin resonerar i artikeln "Konsten ekonomi" att om vi vill garantera de konstnärliga utövarnas oberoende och frihet så måste vi som samhälle tycka att det är värt att ekonomiskt stödja dem så att de inte blir beroende av företagens godtyckliga sponsringsvilja. Samtidigt kan vi inte styra konstnärernas verksamhet med hänsyn till demokratifrågan.

Fp-politikern Cecilia Wikström skriver i debattinlägget "Anders Borgs maktambitioner styr även kulturpolitiken" i DN den 25 juli 2007 att "Den kulturpolitiska debatten i Sverige har i vissa avseenden urartat till en boxningsmatch mellan två grupperingar som båda vill marginalisera kulturen. I den ena ringhörnan står vänsterpolitiker som vill utnyttja kulturen för att uppnå politiska mål, såsom jämställdhet eller mångfald. I den andra ringhörnan återfinns nyliberaler som vill slopa den offentliga finansieringen av kulturen och låta marknaden helt ta över. Resultatet för båda blir att det kultur- och bildningsideal som de flesta länder värnar kommer att utarmas."

Det är viktigt att inte underskatta vidden av kulturens betydelse. Tony Blair pekar i ett brandtal för en tid sedan på kulturen betydelse: "Kulturen har en intellektuell kraft lika väl som ekonomisk. Ett land som fäster avseende vid kulturen blir inte bara bättre, det blir i det begynnande 2000-talet ett mer framgångsrikt land." (Ibidem.) Kulturen har ett andligt värde men även ett nationalekonomiskt värde! Jag menar att man kan tala om ett lands "andliga infrastruktur" och med det mena det språk, det kitt, den vi-känsla som ett folk har i ett visst land vid en viss tidpunkt. Och den andliga infrastrukturen byggs i hög grad upp av kulturen.

JACOB HIRDWALL är dramatiker och dramaturg på Dramaten